

Editörden

“Shu Bkhaf” şarkısını dinlerken Lübnan müziği ve Brezilya Bossa Nova ritim kalıpları bir arada duyulur. Bir Fairouz klasiği olan şarkının bestesi Ziad Rahbani(oğlu)’ye ait. Coğrafya ve kültürel yapı olarak birbirine zıt olarak algılanan bu iki kültürün birleşiminin temelinde göçe dayalı insan hareketliliği yatmakta. Öyle ki, 1880’lerden günümüze kadar devam eden uzun göç süreci, Brezilya’yı Lübnan’lı göçmenlere en çok ev sahipliği yapan ülke haline getirmiş. Söz konusu insan ve akabinde kültürel hareketlilik örnekleri sosyal bilimlerin her alanında yer ettiği gibi, göçün toplumsal ve bireysel yaşama dair getirdikleri ve kültürel yaşama ne şekilde etki ettiğine yönelik göç çalışmaları etnomüzikoloji literatüründe özellikle 1970’lerden sonra, hiç de azımsanmayacak derecede yer bulmuştur.

İnsan hareketliliğinin beraberinde getirdiği kültürel hareketlilik (Greenblatt 2009), yakın tarih ve günümüzde göç süreçleri boyunca meydana gelen yeni yaşam biçimleri içinde, düşünsel boyutta “biz ve onlar” dikotomisi, göçebelik, mübadil, mülteci, gibi durum tespitleriyle beraber, bir nevi sonuca dair olarak göç çalışmaları içinde yer bulan *yersiz yurtsuzluk*, *diaspora*, *madunluk*, *prekarlık*, *melezlik*, *asimilasyon*, *adaptasyon*, *entegrasyon*, *yabancılaşma* gibi belirli yaklaşım biçimlerini de içeren sıfatları önümüze getirir. Böylelikle söz konusu süreç göç çeşitleri ve etki alanlarına yönelik farklı söylemler (discourse) ortaya çıkarmıştır. Böylelikle göç eden bireylerin, birey toplum ilişkisi çerçevesinde inşa edilen “Hayali Cemaatler” (Anderson 1983) içinde, müziğin göçünü ve hareketliliğini, sözünü ettiğimiz kavramlar çerçevesinde nasıl sürdürdükleri (sustainability), nasıl inşa ve icat ettikleri, göç ve müzik çalışmalarının kuramsal çerçevesini oluşturur.

Basit bir şekilde bir yerden başka bir yere hareket etme gibi görülen, ancak karmaşık süreçler bütünü olan göç olgusunu, sebep, sonuç, üretim biçimlerine bağlı olarak incelerken, göçmen, göçebe, mübadil ekseninde müzik, dans, edebiyat, film, mimari, gastronomi gibi geniş bir kültürel alana yansımaya dair hemen en yakınımızda çeşitli örneklerle rastlamak mümkündür. Ait olunan yer, anavatan, anavatanın çeşitli yollarla inşa edildiği yeni mekanlar yeni aidiyetler, kimlik özellikleri ortaya çıkarırken, müzik bir yandan anavatan

duyulan özlemin soyut alanı, bir yandan aidiyet hissini inşa etmenin ikircikli noktasında yer alır. Hedetoft ve Hjort'un* aidiyet kavramını, bir yerde bulunurken başka bir yere özlem duyma olarak açıklamalarının tam da bu ikircikli halden kaynaklı olma ihtimali yüksektir. Yine benzer şekilde salt sesler bütünü olarak dinlenen müziğin yalnızca sanatsal bir olgu olmadığı, göç, aidiyet, kimlik gibi fay hatlarından örülü imgeler bütünü olduğu gerçeği gibi.

Heidegger'in dediği gibi "evsizlik, dünyanın kaderi olmaya doğru giderken", hayali evlerin adeta harcı konumunda olan müziğin inşa ettikleri kadar, yeni müzik biçimleri de göç ve müziğin anlam dünyasında yerini alır. Çünkü ne Edward Said'in tanımladığı gibi "kesintili bir var olma durumu", ne de Stuart Hall'un tek yönlü olarak gördüğü, geri dönüşü olmayan bir gidişin "ikircikli" halinde müzik, aynı zamanda teskin edici, sağaltıcı ve bir o kadar da kimlik şuurunu ayakta tutucu özelliğiyle yaşanan her anın içine transparan bir akışkanlıkla sızmaktadır.

Etnomüzikoloji Dergisi 4. Yılı'nın ikinci sayısı (8. Sayı), ilk yarısında tüm bu sorgulamalar etrafında oluşan yeni söylemlerin, kuramsal eleştirilerin işlendiği makalelerden oluşurken, derginin ikinci yarısı olan serbest temalı makaleler bölümünde çalgı odaklı çalışmalar yoğunluktadır. Gökmen Özmenteş, müziğin göçmen topluluklarının kültürel kimliklerindeki, geçmişle kurdukları ilişkideki ve yeni topraklara uyum sürecindeki rolünü, 79 İran İslam Devrimi sonrasında küçük yaşlarda ailesiyle birlikte Londra'ya göç eden Cyrus Shahrad'ın (DJ Hiatus) füzyon müziğine ilişkin göstergelerin analiz ve çözümlenmesi ve *Geleneksel İran Müziğini Elektronik Müzikle Buluşturmak: Bir Diasporik Kimlik Örneği Olarak Cyrus Shabrad (Dj Hiatus)* başlıklı makalesi ile yaparken, Burçe Ulubilgin Çuhadar ise *Roman Açılımı'nın Bir Sonucu Olarak Türkiye'de Çingene Müziğinin Kültürel Patronajı: Çalgıcı Mektebi Roman Orkestrası Örneği* başlıklı makalesi ile Roman Açılımı'nın sonuçlarından biri olarak kurulan Bursa Büyükşehir Belediyesi Çalgıcı Mektebi Roman Orkestrası faaliyetlerini, kültürel patronaj kavramı ile inceler. Ardından gelen *Yeni Şarkı Hareketi: Şili'de Sol Kanat İktidarı ve 1973 Sonrası Şili Diasporasında Müziğin İşlevselleşme Biçimleri* başlıklı makalede, 1973'teki Şili'de Pinochet darbesiyle ülkeden sürülen Birleşik Halk Cephesi partilileri ve Yeni Şarkı Hareketi müzisyenlerinin, dünyanın birçok farklı ülkesine göç etmesinin ardından, müziğin nasıl diasporada sonraki nesillerine Şili'de yaşananlara dair bellek aktarımını sağlayan unsurlardan biri olduğu, Yeni Şarkı Hareketinin tarihsel süreç içinde bir muhalefet, bir iktidar ve bir göçmen hareketi olarak konum ve işlevi Gülce Özen Gürkan tarafından ele alınır. Hale Yıllancıoğlu Biçer ise, *Performatiflik ve Müziksel Temsil: Karnavalesk Bir Performans Olarak "Huysuz Virjin"* başlığı altında,

* Hedetoft, U., & Hjort, M. (2002). *The Postnational Self: Belonging and Identity*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Huysuz Virjin performansını Butler'dan aldığı toplumsal cinsiyet ve kimlik kapsamında performatiflik kavramı ile, performansın heterojen ve ortaçağ karnavallarına gönderme yapan yapısını ise Bakhtin'den aldığı karnavalesk kavramı ile anlamaya ve anlatmaya çalışır.

Dergimizin ikinci yarısında ise Nağme Yarkın ve Ali Tan tarafından kaleme alınan *Osmanlı-Türk Müziğinde Referans Perdelerin Tarihi Neylerin Analizi Yoluyla İncelenmesi* başlıklı makalede aynı zamanda elde edilen veriler ile, teori ya da dönem müziği çalışan araştırmacılara bir model sunulması hedeflenir ve Osmanlı – Türk müziğinde ney enstrümanının referansında devam eden icra kabiliyetinin, tarih sahnesinde bilinen neyzenlere ait neylerin analiz edilmesiyle ortaya çıkarılmasını amaçlanmıştır. Ardından bir eser incelemesi olan *Beethoven Op. 57 “Appassionata”* başlıklı makalede yazar Emre Elivar, Beethoven'ın 1804-1805 yıllarında yazdığı Op. 57 “Appassionata” adlı eserin, bestecinin piyano sonatlarına genel bir bakışın ardından, yorum açısından değerlendirmiştir. Benzer biçimde bir eser incelemesi olan *Yorumculuk- Bestecilik Yönlerinden “Variations Sérieuses” ve Nitelikleri* başlıklı makalede yazar Özgür Ünal, Felix Mendhelson'un “Variations Sérieuses” eserini bir yorumcu gözüyle irdeler. Son olarak yazar Uğraş Torun *Müzikte Estetiğin Eğitimde Önemi ve Müzik Estetiği Gelişimine Dönemsel Bakış* makalesinde Müzikte estetik kavram ve kuramlarının bir derlemesini sunarken, özellikle Klasik Batı Müziği'nde romantik dönem olarak adlandırılan dönem üzerinden örneklendirmeler yapar.

Dergimize katkıda bulunan tüm yazarlarımıza, hakem ve yayın kuruluşumuza teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Özlem DOĞUŞ VARLI
Editör